

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені М. П. ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Пояснювальна записка

до дипломного проекту бакалавра

на тему:

**БАТИК «КВІТКОВІ МОТИВИ» ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗОБРАЖЕННЯ
РОСЛИННИХ МОТИВІВ УЧНІВ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ**

*Текст містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело*

Виконала: студентка 4 курсу, групи 40 ом
напряму підготовки
023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Гуриненко Анастасія Русланівна

Керівник: Шалварова К.С., старший викладач
кафедри образотворчого мистецтва
НПУ імені М.П.Драгоманова

Рецензент: Смірнова О.О., к.п.н., доцент
кафедри образотворчого мистецтва
НПУ імені М.П. Драгоманова

КИЇВ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені М. П. ДРАГОМАНОВА

Факультет педагогіки і психології

Кафедра образотворчого мистецтва

Освітньо-кваліфікаційний рівень **бакалавр**

Напрямок підготовки **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність **023 Образотворче мистецтва, декоративне мистецтво, реставрація**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 професор Шевнюк О.Л.

“ ___ ” **29 жовтня** 20**20** року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ СТУДЕНТУ

Гуриненко Анастасія Руслановна

(**прізвище, ім'я, по батькові**)

1. Тема роботи (проекту) Батик «Квіткові мотиви» та методика навчання зображення рослинних мотивів учнів позашкільних навчальних закладів.керівник роботи (проекту) Шалварова Катерина Станіславівна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова,

(**прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання**)

затверджені наказом від “ 29 ” жовтня 2019 року № _____

2. Строк подання студентом роботи (проекту) **30 квітня 2020 року**

3. **Вихідні дані до роботи (проекту).**

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

- розглянути мистецтво батіку та його техніки в історичному розрізі;

- здійснити аналіз процесу та основних прийомів розпису по тканині;





- простежити за динамікою процесу творчого пошуку при роботі над авторською композицією у техніці «батик»;

- дослідити роль і значення навчально-творчої діяльності учнів позашкільних навчальних закладів по художньому освоєнню рослинних мотивів у техніці батіку у їх творчому розвитку;

- розробити ефективні методи навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) тканина шовк, розмір 90х90см.

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада	Підпис, дата	
	консультанта	завдання видав	завдання прийняв
1	Шалварова К.С., ст..вик. каф.ом.НПУ		
2	Шалварова К.С., ст..вик. каф.ом.НПУ		

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Затвердження теми дипломного проекту	жовтень	викон.
2.	Збір теоретичного, практичного та творчого матеріалу до дипломного проекту	листопад	викон.
3.	Затвердження ескізів дипломного проекту	березень	викон.
4.	Творча робота над дипломним проектом	березень	викон.
5.	Формулювання висновків дипломного проекту	квітень	викон.
6.	Попередній захист проекту	травень	викон.

7. Дата видачі завдання **2 вересня 2019 р.**

Студент



Гуриненко А.Р.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту)



Шалварова К.С. старший викладач

(підпис)

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломної роботи (проекту) і контролю за ходом роботи з боку кафедри і директора інституту (декана факультету).
2. Розробляється керівником дипломної роботи (проекту). Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210 и 297 мм), 2 сторінки

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Направляється студент _____ Гуриченко А.Р.
(прізвище та ініціали)

до захисту дипломної роботи (проекту)

за напрямом підготовки **02 Культура і мистецтво**

спеціальністю **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**

на тему: Батик «Квіткові мотиви» та методика навчання зображення
рослинних мотивів учнів позашкільних навчальних закладів.

(назва теми)

Дипломний проект і рецензія додаються.

Декан Факультету _____ проф.Олефіренко Т.О.

(підпис)

Довідка про успішність

Гуриченко А.Р.
(прізвище та ініціали студента)

за період навчання на факультеті педагогіки та психології з 20____ року до
20____ року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки,
спеціальністю з таким розподілом оцінок за:
національною шкалою: відмінно 4,8 %, добре 59,5 %, задовільно 35,7 %;
шкалою ECTS: А 4,8 %; В 19,0 %; С 40,5 %; D 16,7 %; E 19,0 %.

Секретар факультету

С.О.Олефіренко _____ Адамченко Л.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи (проекту)

Студент (ка) Гуриченко Анастасія Русланівна досить відповідально поставилася до роботи над теоретичною та практичною частинами кваліфікаційної роботи. Уважно вивчала літературні та он-лайн джерела з теми, постійно консультувалася з керівником, дослухалася до зауважень та виправляла помилки.



Керівник роботи (проекту) _____

(підпис)

“20” травня 2020 року

Висновок кафедри про дипломну роботу (проект)

Дипломний проект розглянуто.

Студент _____ Гуриченко А.Р.

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даного проекту в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва _____  професор О.Л.Шевнюк

Примітки:

1. Зазначаються дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника дипломної роботи (проекту) та висновок кафедри про дипломну роботу (проект).

2. Формат бланка А5 (148 x 210 мм), 2 сторінки.

ВІДГУК НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Гуриненко Анастасії Русланівни

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ОКР _____ бакалавр

Тема дипломної роботи БАТИК «КВІТКОВІ МОТИВИ» ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗОБРАЖЕННЯ РОСЛИННИХ МОТИВІВ УЧНІВ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Матеріали _____ натуральний шовк, фарби та контури для розпису тканин

1. Актуальність теми

Залучення учнів позашкільних навчальних закладів до вивчення і зображення ними рослинних мотивів у різних видах і техніках образотворчого мистецтва, і зокрема у техніці батику, надзвичайно важлива частина мистецької освіти, бо збагачує образотворчий досвід учнів, розширює їх зображувальні можливості, знайомить з цікавою художньою технікою, виховує в них емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього і мистецтва, любові до багатого і різноманітного рослинного світу.

2. Позитивні якості роботи

Студентка Гуриненко Анастасія глибоко дослідила мистецтво батику та його техніки в історичному розрізі, здійснила аналіз процесу творчого пошуку та основних прийомів розпису по тканині при роботі над авторською композицією у техніці «батик». А також дослідила роль і значення навчально-творчої

діяльності учнів позашкільних навчальних закладів по художньому освоєнню рослинних мотивів у їх творчому розвитку і розробила ефективні методи навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти.

3. Практична цінність висновків і рекомендацій

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо впровадження в практику позашкільних навчальних закладів ефективної системи завдань із зображення рослинних мотивів та навчання основам розпису тканини учнів в системі неформальної освіти, яка може бути продуктивно використана з метою вдосконалення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін, процесу образотворчого навчання дітей в позашкільних установах.

4. Наявність недоліків

Практична частина роботи виконана з порушенням композиції, колірного вирішення, технології роботи у обраній студенткою техніці батику, через що панно не сприймається як довершена професійно виконана робота.

4. Загальна оцінка роботи

Враховуючи якісно виконане студенткою теоретичне дослідження та старанність у виконанні практичної частини роботи, загалом робота заслуговує на позитивну оцінку.

Науковий керівник

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва

НПУ імені М. П. Драгоманова



(підпис)

Шалварова К.С.

(прізвище, ініціали)

«20» травня 2020 р.

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Гуриненко Анастасії Русланівни

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ОКР бакалавр

Тема дипломної роботи БАТИК «КВІТКОВІ МОТИВИ» ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗОБРАЖЕННЯ РОСЛИННИХ МОТИВІВ УЧНІВ

ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

1. Висновок про ступінь відповідності виконаної роботи дипломній кваліфікації і профільуючій спеціальності бакалаврська робота Гуриненко Анастасії відповідає всім вимогам таких наукових робіт. Має понятійний апарат, всі його складові: актуальність, об'єкт, предмет, мету, завдання, які під час наукового дослідження виконані.

2. Перелік позитивних якостей роботи (з виділенням елементів творчості)

Гуриненко Анастасія у даній науково-практичній роботі розробила та обґрунтувала систему завдань для ефективного навчання зображенню рослинних мотивів у техніці батику учнів в системі неформальної освіти, створила творчу композицію «Квіткові мотиви» в обраній техніці. Розглянула мистецтво батику та його техніки в історичному розрізі. Здійснила аналіз процесу та основних прийомів розпису по тканині. Дослідила роль і значення навчально-творчої діяльності учнів позашкільних навчальних закладів по художньому освоєнню рослинних мотивів у техніці батику у їх творчому розвитку. Розробила ефективні методи навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти.

3. Перелік основних недоліків роботи

Серед недоліків теоретично-практичної бакалаврської роботи Гуриненко Анастасії можна назвати деякі технічні помилки у виконанні практичної роботи. У теоретичній частині наявні мовленнєві помилки. І, хотілося б

розширити питання навчання мистецтва батику у позашкільних навчальних закладах. Але це не впливає на загальне позитивне оцінювання роботи.

4. Загальна оцінка роботи Робота виконана на достатньому рівні і заслуговує високої оцінки

5. Висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації
Бакалаврська робота Гуриченко Анастасії може бути представленою на захист, а студентка заслуговує присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

Рецензент Смірнова О.О.,



(підпис)

Смірнова О.О.

(прізвище, ініціали)

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва Національного Педагогічного Університету імені М. П. Драгоманова

(вказати вчений ступінь, наукове звання, посада та місце роботи)

« 13 » травня 2020р.

Довідка
про результати антиплагіатної перевірки бакалаврської роботи

Комісією з академічної етики кафедри образотворчого мистецтва Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова здійснено перевірку бакалаврської роботи на тему:

Батик «Квіткові мотиви» та методика навчання зображення рослинних мотивів
учнів позашкільних навчальних закладів

Тема бакалаврської роботи затверджена на засіданні Вченої ради факультету педагогіки і психології, протокол №2 від 29 жовтня 2019р.

студентки (та) 4 курсу спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація щодо дотримання норм академічної етики.

ППП студента Гуриненко А.

За результатами аналізу роботи та аналізу звіту подібності, який було згенеровано системою виявлення збігів/ідентичності/схожості компанії UNICHECK, комісія дійшла до наступного висновку (*вибрати один з варіантів*):

1) Комісією *не виявлено* академічного плагіату. Дана бакалаврська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

2) Комісією *частково виявлений (7,9%)* академічний плагіат, а саме порушення процедури цитування наукових джерел. Дана бакалаврська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

3) Комісією виявлено академічний плагіат (обґрунтування факту академічного плагіату додається). Дана бакалаврська робота не може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

4) Інше

Голова комісії

Секретар комісії



Шевнюк О.Л.
(прізвище, ініціали)

Сова О.С.
(прізвище, ініціали)

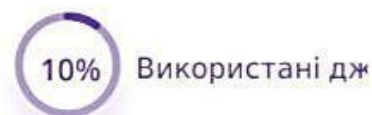
Дата 14 травня 2020 р.



Гуриненко

Завантажено: 05/12/2020 | Перевірено: 05/12/2020

● Matches ● Цитата ● Використані джерела ● Заміна символів



Matches

Веб джерела

195

1	sds.kname.edu.ua https://sds.kname.edu.ua/images/201220D0BFD085D187.20298D09C2020D0B1D0B0D0BA202020.02.pdf	1.85%
2	leksii.org https://leksii.org/10-51361.html	1.07%
3	studopedia.ru https://studopedia.ru/16_73928_dovidka-pro-uspishnist.html	1.02%
4	jurfak.univer.kharkov.ua http://jurfak.univer.kharkov.ua/201213news/N-9_01.pdf	0.92%
5	www.neuch.ru http://www.neuch.ru/referat/164395.html	0.88%
6	sites.znu.edu.ua http://sites.znu.edu.ua/bank/public_files/2013/11/45/8836_1383560110_metodichn_vkaz_vkl_dlya_mr_ba_2013.pdf	0.81%
7	www.zadachi.org.ru http://www.zadachi.org.ru/?n=156184	0.76%
8	onat.edu.ua https://onat.edu.ua/wp-content/uploads/2018/06/%D0%92%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8-%D0%B4%D0%B...	0.67%
9	oduv.edu.ua http://oduv.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/ilovepdf_com-3.pdf	0.66%
10	www.sesiya.ru https://www.sesiya.ru/metodicheskie-ukazaniya/prochee/1510-etapi-p%D0%86dgotovki-mag%D0%86sterskol-robot/	0.63%

ЗМІСТ

ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1: ТЕХНІКА БАТИКУ ЇЇ ОБРАЗНІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	16
1.1 Історія та класифікація технік і видів батику.....	16
1.2 Аналіз художніх творів з аналогічною тематикою.....	24
1.3 Робота над художнім і технологічним виготовленням авторської композиції.....	27
РОЗДІЛ 2 ЕФЕКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЗОБРАЖЕННЯ РОСЛИНИХ МОТИВІВ УЧНІВ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	30
2.1 Мета і зміст навчання зображення рослинних мотивів на заняттях з образотворчого мистецтва у позашкільних навчальних закладах.....	30
2.2 Система завдань для ефективного навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти.....	34
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	44
ДОДАТКИ.....	47

ВСТУП

Актуальність дослідження. Батик – це окрема техніка розпису а також прикрашання тканини за допомогою воску та фарби, що виникла в країнах Давнього Сходу. Її використовували для прикрашання одягу, повсякденного і святкового, а також скатертин, фіранок, шпалер, ширм та інших декоративних драперії.

Така техніка розпису унікальна і, оскільки результат роботи часто абсолютно непередбачуваний, зробити копію практично неможливо. Тому таке мистецтво дуже популярне вже протягом багатьох століть і підкорює серця професійних художників, аматорів, поціновувачів цього надзвичайного мистецтва та просто пересічних користувачів декоративними тканинами. Адже достатньо тільки зануритись в цей чарівний світ фарб і ліній, і ти обов'язково знайдеш щось особливе тільки для себе.

Декор тканини у техніці батику – захоплююче заняття, яке може наповнити життя радістю творчості. Робота з шовком так фарбами надає цікавий художній досвід, розкриває творчий потенціал та потаємні таланти, викликає дивовижне відчуття ейфорії, пов'язане з приємним на дотик матеріалом основи і особливостями та палітрою фарб для розпису, що оживають на тканині різнобарвними плямами.

Художники зображували на тканинах різні мотиви – рослинні, зооморфні, та їх поєднання, пейзажі... Рослинні мотиви переважали в Індонезії, де реалістичності малюнку досягали за рахунок того, що фарбували саму рослину і прикладали до тканини. Сьогодні техніка батику збагатилася додатковими мотивами зображення і різними прийомами декору тканин, але саме рослинні мотиви стали візитівкою мистецтва батику, надихаючи художників усього світу на створення чудових зразків декоративних тканин і картин.

Залучення учнів позашкільних навчальних закладів до художньо-творчої діяльності у техніці батику, вивчення і зображення ними рослинних

мотивів у цій техніці збагачує образотворчий досвід учнів, розширює їх зображувальні можливості, знайомить з цікавою художньою технікою, виховує в них емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього і мистецтва, любові до багатого і різноманітного рослинного світу.

Тому розробка системи завдань ефективного навчання зображення рослинних мотивів учнів позашкільних навчальних закладів, ознайомлення їх з технікою батику та художнім виконанням рослин у цій техніці є сьогодні надзвичайно актуальною.

Мета дослідження – розробити та обґрунтувати систему завдань для ефективного навчання зображенню рослинних мотивів у техніці батику учнів в системі неформальної освіти, створити творчу композицію «Квіткові мотиви» в цій техніці.

Завдання дослідження:

- розглянути мистецтво батику та його техніки в історичному розрізі;
- здійснити аналіз процесу та основних прийомів розпису по тканині;
- простежити за динамікою процесу творчого пошуку при роботі над авторською композицією у техніці «батик»;
- дослідити роль і значення навчально-творчої діяльності учнів позашкільних навчальних закладів по художньому освоєнню рослинних мотивів у техніці батику у їх творчому розвитку;
- розробити ефективні методи навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти.

Об'єкт дослідження – процес навчання образотворчому мистецтву учнів у позашкільних навчальних закладах.

Предметом дослідження - навчання зображення рослин у техніці батику на заняттях з образотворчого мистецтва.

Методи дослідження:

- х Аналітичний – для вивчення мистецтвознавчої та психолого-педагогічної літератури з техніки та технології батику;

X систематизація, класифікація та узагальнення – для визначення сутності та змісту навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти;

X метод класифікації та узагальнення – для визначення змісту навчальних завдань по зображенню рослинних мотивів, їх доцільність у позашкільних закладах;

X моделювання – для конструювання оптимальних методів ознайомлення учнів з данною темою.

Наукова новизна:

- розроблено систему завдань, для ефективного навчання зображенню рослинних мотивів у техніці батику учнів позашкільних навчальних закладів;

- конкретизовано особливості творчого пошуку в процесі роботи над авторською композицією "Квіткові мотиви", оволодіння технологією холодного батику;

подальшого розвитку набули уявлення про вплив образотворчого мистецтва та зокрема створення композицій з рослинних мотивів на формування творчої особистості учнів.

Практичне значення одержаних результатів.

Теоретичне значення дипломної роботи полягає у дослідженні виникнення та розвитку батику; описання методики створення батику.

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо впровадження в практику позашкільних навчальних закладів ефективної системи завдань із зображення рослинних мотивів та навчання основам розпису тканини учнів в системі неформальної освіти, яка може бути продуктивно використана з метою вдосконалення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін, процесу образотворчого навчання дітей в позашкільних установах, збагачення методичної складової художньо-педагогічної практики та художньо-естетичного виховання молоді, а також професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

РОЗДІЛ I. ТЕХНІКА БАТИКУ ЇЇ ОБРАЗНІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

1.1. Історія та класифікація технік і видів батику.

Батик – це прадавнє мистецтво декорування тканини, приклад унікального возз'єднання досвіду різних культур і поколінь.

Техніка батику включає в себе різні способи нанесення малюнку на тканину за допомогою спеціальних фарб і резервуючих сумішей. Сама ця технологія полягає в тому, що спочатку на тканину наносять резерв, для того щоб фарба не розтікалася, а потім вже сам малюнок. Найпопулярнішими видами розпису є: “холодний батик”, “гарячий батик”, “вільний розпис”. Техніка батику настільки унікальна, що 2 жовтня 2009 року вона була внесена ЮНЕСКО в список шедеврів духовного спадку людства [1].

Про часи винайдення батику і досі невідомо. Історія батику розпочинається ще в Єгипті в V столітті до н.е., саме там на розкопках гробниць були знайдені найдавніші зразки тканини перського або індійського походження з нанесеним на них малюнком. Вважається, що батьківщиною техніки є Південно-Східна Азія. В 16 ст. до Європи батик прийшов з Індонезії, де розпис тканин і предметів ототожнювався з ритуалом поклоніння богу.

В *Індонезії* традиційний батик виготовлювався на бавовні. Перед початком роботи з бавовняною тканиною її вимочували, ретельно вибілювали, кип'ятили для додання однорідності і необхідної щільності. Сам принцип нанесення малюнку в Індонезії виконувався таким чином: спочатку нанесення гарячого воску, потім фарбування і сушка. Цей процес повторювали стільки разів, скільки було кольорів для створення малюнку.

Пізніше, в наслідок торгових відносин з Китаєм батик почали розписувати на шовку. Для традиційного індонезійського батику характерна така кольорова гама: сині та коричневі, відтінки слонової кістки, які надавали особливий колорит одягу.

Фарби виготовлювали тільки з рослинних фарбників, вони відрізнялись високою якістю забарвлення. Рецепти виготовлення фарб були таємницею і зберігалися майстрами. Резервуючи засіб виготовлювався з спеціальної рисової пасти. Вважали, що колір мав особливу силу: синій і коричневий – пробуджують, супроводжують шляхетних вчинків; червоний – зберігає красу; бордовий – надає рішучості.

Кольорами позначалися міста (кожне індонезійське місто символізує свій певний колір) та народ. Лашемом – це червоний колір, який асоціюється з китайцями; блакитний – пов'язаний з голландцями, котрі любили колір індиго та проживали в Пеклонгані; і звичайно, коричневий колір – яванців, який символізував мудрість і зв'язок з місцевою землею.

Батик в Індонезії – невід'ємна частина культури, його можна побачити практично скрізь. Це чоловічий і жіночий одяг, шарф, капелюхи, шорти, саронг, предмети інтер'єру. Дуже популярні там і картини на шовку.

Індонезійський батик відрізняється різноманітням орнаменту (до трьох тисяч видів і підвидів), в якому важливу роль відіграють стилізовані зображення Гаруди, змії, світового дерева і т.д.

На відміну від *кріса (кинджал)*, виготовлення батика було виключно жіночим ремеслом. Якщо перший крис, був за переказами, виготовлений чоловічим предком яванців – Панджа і в яванській літературі виступає уособленням цього героя, то батик тісно пов'язаний з пращуром яванців по жіночій лінії – Чандра Кирана і в багатьох творах є її втіленням. Тому Чандра і дарує Панджі своє батикові вбрання (Кайн) в знак того, що вона цілком віддається йому.

Зображення, що використовуються індонезійцями в декоруванні тканини, мали сакральне значення і передавалися разом з секретами ремесла з покоління в покоління. Наприклад, *цеплок (серлок)* - представляє собою безперервне чергування мотивів з розеток, хрестів, зірок, які формують кола або квадрати, *кавунг (kawung)* – мотив з дотичними овалами, що формують кругові елементи, цей мотив довгі роки належав королівському дому Султана

Йогакарти, або Паранго (parang) – орнаментальний мотив з діагональних смуг, часто з зубчастими кордонами, який колись призначався лише для королівських дворів Центральної Яви [20].

Серед заборонених для простих індонезійців орнаментів були, наприклад, крис (національний кинджал), міфічна птиця Гаруда, Паранго, кавунг, фігури богів, квітка лотоса, дерево життя, і ще ряд орнаментів. Ці стилізовані орнаментальні мотиви відображали уявлення індонезійця про навколишній світ, потойбічний світ – його добрих і злих духів, які супроводжують повсякденне життя людей. Символічне значення цих зображень не тільки захищало, але і позначало їх класову приналежність [7].

В давнину батик був поширений не тільки в Індонезії, але і в *Індії*, де цей витвір мистецтва називали “бандана”, “лахерія”.

В Індії використовували декілька способів нанесення малюнка: за допомогою пензля, або за допомогою деревного штампа. Також було дуже розвинута техніка вузликового батика – тут не використовують резерв, а тільки фарбу з спеціальним загусником.

Характерні принципи індійського розпису – легкість, колірне багатство, яскравість, лаконічність. В основі мотивів традиційного батика лежать веди, стародавні священні тексти.

Технології та техніки розпису тканин в Індії були досить різноманітними. Техніка під назвою "*каламкари*" передбачала виготовлення для місцевої клієнтури балдахинів, на яких зображувалися міфологічні сценки і портрети. Також була дуже розвинена - вузликова техніка - так звана “бандана”, при якій візерунок на тканині виглядає складеним з дрібних цяток.

Техніка "*лахерія*" з'явилася в Індійському районі Гуджарт. Тканину завивали і обмотували ті місця, де тканина не повинна була пофарбуватися, потім занурювали тканину в фарбу.

Дуже оригінальним було метод *набійки* – це коли нагрітий резерв (різні суміші бджолиного воску, смоли і інших компонентів) наносили вручну на

тканину за допомогою так званих квачів (тампонів), штампиків або різьблених дошок. Після чого тканину окунали в чан з синьою фарбою переважно це було Індиго. Після закінчення фарбування, її просушували, видаляли резерв і там де був резерв тканина залишалася білою. Цей метод підкорив Європу в 17-18 ст., після чого було навіть перейнято технологію виготовлення індійських ситців [14].

Китай подарував світової, напевно, найідеальніший матеріал для батика – шовк. Найбільш давнім і традиційним китайським методом вважається “лацзе” (візерунок воском), він полягає в накладанні рідкого гарячого воску на тканину. Після висихання воску тканину занурювали в чан з фарбою. Після фарбування коли віск висихав його видаляли.

Для створення розпису по тканині використовуються два методи: механічний та хімічний.

Основні характеристики механічного методу – в способі попередження поширення фарби на ті ділянки, які не повинен зачіпати малюнок. При такому способі використовують віск, на відміну від хімічного методу, де використовують хімічні речовини.

Щоб досягти різної інтенсивності кольору або утворення різних відтінків, забарвлення виконують не в один, а в кілька прийомів, застосовуючи різної насиченості відтінки одного і того ж кольору, або комбінуючи кольори.

Китай чітко простежується в яскравих фарбах – рожевій, жовтій, синій, якими майстерно зображені різні мотиви. У декорованих малюнком тканинах переважають зображення персонажів китайської міфології: драконів, левів, черепах, геометричні мотиви, зображення людей, плодів і рослин, павичів та ін., А так само. Так званий мотив - локсан (Lok Can), із зображенням флори і фауни, квітів і птахів був надзвичайно популярним [24].

В *Японію* техніка батика ймовірно прийшла з Китаю чи з Індії. На японській мові батик називається "рокеті". Тут в Японії з'єднали отримані знання, з своєю національною спадщиною, створивши тим самим гарні

вироби з традиційними сюжетами та рисунками. Все це було обумовлено географічною ізоляцією Японії, її самодостатністю і своєрідністю культури.

VIII століття для Японії став золотим століттям художнього ткацького виробництва. З'явилося безліч різних технік розпису тканин, наприклад, таких як воскова набійка – сурімоно, а також техніка візерунків за трафаретом - кок і т. д. В основному розмальовані тканини використовували для виготовлення ширм і одягу.

В кінці VIII ст. на перше місце вийшло сюжетне значення візерунка. Дуже часто на кімоно і ширми переносився не просто який-небудь мотив малюнка, а цілі картини. Японські художники навчилися створювати неповторні кімоно, в оздобленні яких використовували одночасно резерв, трафарет, вишивку та золочення [24].

Японський стиль завжди відрізнявся бездоганними колірними поєднаннями і лаконічними формами. Це мінімалістично-декоративний стиль, в якому ніщо не перенавантажує увагу, простір структурований спокійний і виразний. У територіально невеликій, перенаселеній країні особливо цінується простір, тому і внутрішній устрій приміщень зводить до мінімуму меблі й інші звичні атрибути будинку, з тим щоб компенсувати його дефіцит.

У японців особливе відношення до природи, тому японський стиль асоціюється з природними кольорами, переважно в світлій гаммі: білий, кремовий, молочний. Тканини теж кремові і білі, переважно натуральні: виляск і шовк.

Батик століттями безперервно використовувався для виготовлення кімоно. Різні техніки розпису тканини поєднувалися зі складними орнаментами і візерунками, серед яких переважали квіткові. Дуже часто кімоно прикрашали також вишивкою ієрогліфами.

Довгий час японський кімоно було багат шаровим. Часом кількість шарів шовку доходило до 8-10! При цьому, кожен шар був виглядати як справжній шедевр. Найскладніше полягало в тому, що створюючи цю

приголомшливу одяг, майстри батика повинні були дотримуватися безлічі правил.

Наприклад, батик із зображенням квітів надягали лише тоді, коли цвіли дерева. Зате коли сакури або іриси розцвітали, надіти кімоно з такими малюнками вважалося верхом непристойності, тому що "мертва природа" не повинна замінювати живу, навіть якщо вона – досконала.

Якщо чоловік і жінка хотіли дати знати іншим, що між ними є зв'язок, закохані носили кімоно з птахами. Якщо жінка виходила заміж, то вона носила чорні кімоно, у яких були розписані лише поділ і рукави.

Дівчата могли купувати кімоно з дуже довгими рукавами, майже до підлоги, а танцівниці звикли одягати одяг зі шлейфом.

Згодом японці стали не тільки носити батик, але і прикрашати свій будинок подушками, покривалами, виготовленими вручну. Сьогодні японський батик відомий у всьому світі і дуже цінується знавцями. Правда, ручний розпис тканини майже витіснили верстати [30].

Батик - найбільш ефектна техніка в декоративному мистецтві. Створення барвистих композицій на тканині відбувається у різний спосіб та за допомогою найрізноманітніших матеріалів. На сьогоднішній день використовуються такі *види батіку*:

Гарячий батик – на тканину наносять розплавлений резерв або віск, а після його застигання використовують фарби із загусником. Цей процес може повторюватися стільки разів скільки, кольорів на самому малюнку. Для такої техніки використовують біле простирадло полотно, ситець, бязь. Поділяється на:

1. *Прямий одношаровий* – малюнок створюється шляхом фіксації розплавленим воском білої тканини і розписується в один шар.
2. *Прямий багатшаровий* – малюнок створюється шляхом фіксації розплавленим воском білої тканини і розписується в кілька шарів, кожен раз насичуючи їх по тону.

3. *Зворотний, витравка* – малюнок створюється шляхом розпису з подальшою фіксацією потрібних кольорів воском і витравки до білого ділянок, не покритих воском.

Холодний батик – резерв наносять на тканину у вигляді замкнутого контуру, в межах якого спеціальними фарбами відповідно до ескізу розписують виріб. В такому батіку використовується в основному натуральний шовк, але для початківців можна і на бавовняної тканині, такій як - батист чи шифон. Після висихання резерву його можна не прибирати, оскільки він додає деяку родзинку роботам. Поділяється на:

1. *Класичний* - малюнок створюється за допомогою замкнутого холодного резерву та розписується в один шар.

2. *Багатошаровий* - малюнок створюється за допомогою замкнутого холодного резерву та розписується в кілька шарів.

3. *Незамкнута графіка* - розписується методом розриву резервної лінії і змішанням кольору сусідніх площин.

4. *Вільний розпис тканини* - малюнок створюється без використання резервних сумішей. Малюнок на тканину при цьому методі наносять вільними мазками, і тільки заключна обробка може іноді виконуватися за допомогою резерву. Відомо кілька способів вільного розпису тканини: фарбами із застосуванням сольового розчину, фарбами з загусником з резерву, друкарськими фарбами по тканинах, олійними фарбами. Всі вищеназвані способи вільного розпису вимагають запарки, крім розпису олійними фарбами. Однак такий вид батика можна і не запарювати, але в подальшому його не можна піддавати пранню і необхідно охороняти поверхню від попадання на неї крапель води.

Вільний розпис виконується в трьох техніках:

- акварельна техніка – батик малюється по-вологодому з підсушуванням в потрібних місцях, або по-сухому спеціальними кистями;

- трафаретна техніка – батик створюється за допомогою трафаретів і аерозольного барвника;

- вільний розпис – тканину просочують водним розчином кухонної солі або акварельних ґрунтом, а після висихання розписують фарбами.

Ще є додаткові *технічні ефекти*:

- *Розпис “по-мокрому”* – коли одна фарба повільно вливається до іншої. Один із різновидів такого ефекту полягає в тому, що окремі плями посипають сухими фарбами, порошини яких, торкнувшись вологої поверхні, утворюють на ній різні цікаві візерунки.

- *Сольовий ефект* – досягається за допомогою кухонної солі. Завдяки властивостям кристалів солі вона притягує вологу і разом з нею і фарбу.

- *Ефект звичайної сечовини* (це діамін вуглецевої кислоти) надає розпису оригінального вигляду. Це відбувається за рахунок того, що гранули сечовини, розкладені пінцетом на вологій тканині, всотують в себе вологу, створюючи плями, схожі на краплі або биті горошини.

Досвідчені художники, намагаючись створити оригінальну роботу використовують експериментальний батик. Він буває п'яти типів:

- *Розпис валиками* розплавленим воском.

- *Штамп* розплавленим воском.

- *Поливання* розплавленим воском.

- *Шіборі*, Плангі, бандан або вузликова техніка розпису тканини. Зародилася вона і отримала широке поширення в Індії. Це найбільш древній і простий спосіб фарбування тканини, доступний всім. Тканина перев'язують мотузкою і щільно обмотують ті місця, де повинні бути смуги, а потім опускають у фарбу. Так само можна використовувати прищіпки та затискачі, або ж зав'язувати тканину вузликами. Всередину вузликів можна поміщати дрібні предмети - гудзики або камінчики, щоб отримати новий, цікавий візерунок. Після забарвлення ці місця залишаються не профарбованими. Залежно від способу зав'язування можна отримати візерунок з кіл, вертикальних або горизонтальних смуг і їх поєднань. Одним словом - це спосіб механічного резервування тканин.

- *Аерографія* – являє собою свого роду проміжну ланку між ручним і машинним способом розпису. Фарби розбризкують по тканині за допомогою аерографа. Завдяки техніці розпилення виникають зображення з м'яким, як ніби танучими, нечіткими контурами. В аерографії можливе досягнення практично нескінченного розмаїття кольорів і відтінків. Композицію можна прикрасити, використовуючи різні трафарети-лекала, а також підручний матеріал: рослини, мережива, гудзики, намиста і т. д. [4].

1.2 Аналіз художніх творів з аналогічною тематикою

Сьогодні мистецтво батику отримало друге життя в творчості професійних художників, які знайшли в прадавній техніці розпису тканини щось казкове, магічне, дивовижне, що зачаровує своєю самобутньою красою, неповторністю малюнку і оригінальністю ефектів. Вони створюють станкові роботи з стильними і оригінальними сюжетами у різних жанрах та у різноманітних колірних сполученнях від насиченої до стриманої, майже монохромної гами.

Завдяки ексклюзивності малюнку і колірного вирішення, усвідомлення суспільством цінності ручної роботи, батик став надзвичайно популярним серед дизайнерів одягу, аксесуарів, інтер'єрів, а також цікавим для педагогів, адже це не тільки професійна техніка або цікаве хобі. Це ще й надзвичайно пластична техніка для розвитку творчих здібностей та навичок у дітей різного віку і різних можливостей.

Серед професійних художників, що сьогодні працюють у цій техніці мою увагу привернули роботи Тетяни Подгорної. Свої картини вона виконує у техніці гарячого батику, техніки непростой, яка потребує спеціального обладнання і виконується переважно в майстернях. Ця техніка, для якої використовується розплавлений віск, з досить непередбачуваними ефектами і вимагає від виконавця надзвичайної майстерності і неабиякого досвіду для отримання бажаного результату. В той же час вона має великі живописні можливості. Особливо гарно сприймаються в цій техніці рослини. Тетяна

Подгорна любить створювати життєрадісні сонячні роботи з нескладним малюнком і вільною композицією, повністю довіряючись пластичності техніки. Її роботи із серії «З життя кульбабок – Маленькі сонечка» створюють теплий літній настрій, приємні спогади і надихають на творчість (Рис. А.1.1.).

В такій ж легкій манері створює роботи художниця В. Шепилова. У цих двох авторів дуже схожі мотиви, здавалося б ті самі рослини, але виглядають по різному. Живописність у роботах Шепилової поєднується з декоративністю – «Подих вечора» (Рис. А.1.2.).

Валентині Паршиковій вдалося приборкати норавливу техніку гарячого батику. У її виконанні букети ромашок, ірисів, півонії, яблуневі гілки виглядають реалістично, розкішно, вони неначе просякнуті променями сонця і світяться зсередини. Композиції складні, багаті на деталі, де не де доповнені метеликами та бабками. Кольори підбрані у складні гами, з великою кількістю різноманітних відтінків, що вирають на роботах, створюючи об'ємні ефекти. Майстерність цієї художниці просто вражає. Коли розглядаєш їх, так захоплюєшся, що здається, наче відчуваєш пахощі рослин (Рис. Б.1.1 – 1.6.).

Найбільш популярною серед художників є техніка «холодний батик». Вона цікава, своєрідна і принципово відрізняється від гарячого батику, оскільки при цьому способі розпису тканини використовується резерв, яким обводять усі елементи композиції. Ця техніка надає художнику більше можливостей у створенні тонких ліній, деталізованих композицій, дрібних деталей і дозволяє отримувати більш прогнозований результат. Лінійний контур, яким промальовуються зображення, може бути як світлим, так і темним, й наближає цю техніку до графічних зображень.

Рослинні мотиви переважають у роботах, виконаних холодним батиком. Техніка дає можливість створювати композиції реалістичного та декоративного характеру, виконувати будь-яку стилізацію.

Так, наприклад, всесвітньо відома українська художниця Леся Майданець у батику створює світ дивовижних, казкових рослин. Деякі з них нагадують за стилістикою прадавню трипільську культуру, деякі є сучасною інтерпретацією народного українського мистецтва. Її декоративні твори сонячні, життєрадісні, сповнені позитивної енергії та оптимістичного настрою (Рис. В.1.7.).

Роботи художниці за своєю композиційною структурою схожі на орнаменти, в яких ритмічно переплетені надзвичайно пластичні форми фантазійного рослинного світу, створеного в оригінальній стилістиці. Усі образи художниці, кожна лінія, кожен колір співають в унісон святково-ліричну пісню життя.

Зовсім інші квіти на декоративних панно полтавської художниці Лариси Лукаш. Її майстерні, міцно побудовані композиції і гармонійні колірні рішення надзвичайно виразні, графічні, навіть якісь монументальні і, в той же час, ліричні, ніжні легкі. Саме з такими протиріччями стикаєшся, коли розглядаєш твори, на яких зображено досконалість світу природи. Майстриня дуже вдало грає контрастами плям: великі – малі, темні – світлі, яскраві – нюансні, пластичні та геометризовані вони створюють складні ритмічні чергування (Рис. Г.1.8.,1.9.).

Сучасні художники постійно експериментують з традиційним батиком. То додають вишивку, то бісер, то металізований резерв, витинають у ньому ажурні візерунки, часто допрацьовують деталі акрилом та ін. Так працюють Н. Улумбекова, Н.Осадченко, А.Подозерова та багато інших художників, закоханих у цю техніку.

Техніка вільного батику підходить для тих, хто розуміється на акварельній техніці в живопису та віртуозно володіє нею. Ця майстерність допоможе у втіленні задумів в техніці, яка не потребує контуру з резерву. Для виконання робіт потрібно враховувати деякі особливості цієї техніки, а також натхнення та бажання, і не боятися своїх неймовірних мрій, та перенесення їх на полотно.

В такому виді розпису тканини, виконує свої роботи художниця Ірина Штукмейстер. Її квіти, надзвичайно легкі та неймовірні, настільки вразили мене, що за основу свого батика я взяла її творчість. Вільні динамічні композиції, буяння кольорів, гра відтінків, тонка прописка пелюсток роблять твори художниці неперевершеними (Рис. Д.1,10.).

В такому стилі робить батик і Н. Осадченко (Рис. Е.1.11.), що, як і багато інших майстрів, показує у майстер-класах на YouTube послідовність виконання творів у різних техніках батика, розкриває секрети створення фактур, накладання резерву та фарб.

1.3 Робота над художнім і технологічним виготовленням авторської композиції.

Мене завжди надихали польові квіти, їх тендітність і невибаглива краса, надзвичайна гама кольорів, від ніжних білих з різноманітними відтінками, до кричущо-яскравих, насичених. Вони гарні і в природі, і на полотнах художників, і у виконанні майстрів декоративного мистецтва в різних техніках і матеріалах. Саме тому для дипломної роботи я обрала рослинні мотиви.

На початку була ідея виконати роботу на холсті акриловими фарбами, а за мотив взяти кульбабки або аліум (цвіт декоративної цибулі). Потім, у процесі розробки мотиву, дійшли до спільної думки, що саме такий мотив буде цікавим у вузелковому батикі. Це і вирішило питання техніки виконання, хоча потім вузелковий батик, через його примхливість і непередбачуваність, замінили на холодний.

Після презентованих декількох варіантів ескізів, які будуть представлені в додатках, дійшли до іншого вирішення композиції: квітів стало більше і кольорів також. Спочатку робота була задумана в спрощених формах, потім декоративних, далі перероблювалася в більш реалістичний ескіз, і була подана в двох варіантах: гарячих та холодних тонах. На

остаточному етапі зупинились на стилізованих рослинах, що знаходяться в різних за формами посудинах, які розташовані на площині в складному ритмі. Колірна гама була обрана в холодних тонах (див додатки).

Першою складністю для мене став пошук матеріалів для роботи, оскільки на момент карантину магазини з продажу художніх матеріалів та тканин перестали працювати. При замовленні онлайн немає змоги самостійно вибрати матеріали, роздивитися їх, та й вибір обмежується пропозиціями дистанційної торгівлі.

Згодом було замовлено і отримано всі матеріали :

- рама для натягування шовку;
- скляні трубочки для нанесення резерву;
- набір фарб спеціальних для батика;
- резерв;
- шовк 90x90;
- контури.

Коли вже був натягнутий сам шовк на раму, були незначні проблеми з перенесенням ескізу з маленького формату на великий. Після цього почалася робота безпосередньо над проектом.

Щоб зрозуміти принцип роботи з холодним батиком, я переглянула багато теоретичної інформації, що містила технологічні особливості створення робіт у холодному батикі, передивилася багато майстер-класів, дізналася багато секретів, якими ділилися майстри. Усе це знадобилося мені при підготовці теоретичної частини диплому.

Потім я виконала зменшену копію своєї майбутньої композиції у матеріалі, щоб отримати практичний досвід:

- відчуті усю специфіку роботи з резервом, наносячи його рівною замкнутою лінією, визначити час його висихання;
- навчитися рівномірно наносити фарби на тканину, відчуті їх густоту та зрозуміти як змінюється колір при висиханні;

- правильно робити плавні переходи кольорів, та різні цікаві ефекти, уникаючи небажаних плям і потьоків.

- допрацьовувати деталі за допомогою акрилових фарб, уточнювати малюнок контуром.

Це допомогло мені уникнути помилок при виконанні оригіналу.

Після завершення виконання оригіналу дипломної роботи, тканину було знято з підрамника та оформлено у раму.

РОЗДІЛ 2 ЕФЕКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЗОБРАЖЕННЯ РОСЛИНИХ МОТИВІВ УЧНІВ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.

2.1 Мета і зміст навчання зображення рослинних мотивів на заняттях з образотворчого мистецтва у позашкільних навчальних закладах.

Позашкільна освіта є складовою системи освіти України і направлена на розвиток нахилів, здібностей та інтересів дітей у різних сферах освіти, науки і культури, у різних сферах діяльності та творчості, здобуття ними різноманітних знань, умінь і навичок для саморозвитку, реалізації себе в соціумі, допомозі у виборі майбутньої професійної діяльності та подальшій інтеграції особистості в національну та світову культуру.

Основними перевагами позашкільної освіти є її динамічність, мобільність, гнучкість, диференційованість, варіативність, доступність, що виражається:

- у швидкому реагуванні на зміну попиту, задоволенні потреб суспільства, батьків і дітей;
- у творчому підході до формування змісту сучасної позашкільної освіти;
- реалізації рівневої (початковий, основний, вищий) і профільної диференціації змісту сучасної позашкільної освіти;
- у широкому віковому діапазоні вихованців;
- у особистісно-орієнтованому підході у навчанні, де в групах по 10-15 осіб, що дозволяє персоніфікувати темпи і обсяги засвоєння програм;
- у широких можливостях реалізації компетентнісного підходу у навчанні, що дозволяє формувати в учнів уміння використовувати набуті знання і навички на практиці;
- у можливостях допрофесійної і професійної підготовки дітей включаючи і дітей з особливими потребами;
- у можливості вільного вибору дитиною видів і сфер діяльності;
- у можливості розвитку дистанційної форми навчання;

- у широких можливостях розвитку дослідницько-експериментальної роботи викладачів, інноваційних педагогічних технологій та педагогічного проектування, спрямованих на розробку сучасних моделей навчання;
- у розвинутій і сучасній матеріальній базі навчального закладу [15].

Серед багатьох напрямів позашкільної освіти одними з основних є мистецький та художньо-естетичний напрями, що забезпечують розвиток в учнів творчих здібностей, обдарувань, ознайомлення з досягненнями в сфері вітчизняної та світової культури і мистецтва, оволодіння певними виконавськими вміннями і навичками при роботі з різноманітними художніми матеріалами і техніками в процесі активної художньо-творчої діяльності [21].

Основною метою художньо-естетичного виховання у позашкільних навчальних закладах є забезпечення особистісного розвитку учнів та збагачення їх емоційно-естетичного досвіду під час сприймання навколишнього світу і художньо-практичної діяльності, інтерпретації творів образотворчого мистецтва, а також у формуванні ціннісних орієнтацій, потреби в творчій самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні.

Вихованці, які відвідують гуртки, клуби, творчі об'єднання, секції закладу позашкільної освіти, можуть обрати з багатьох різних видів художньо-творчої діяльності ті, що відповідають їх власним інтересам, здібностям та нахилам. Серед великої кількості пропонованих, можна обрати комплексні курси, що у вивченні поєднують розмаїття видів образотворчого, декоративно-ужиткового, дизайнерського мистецтва, і дають можливість поглибленого і послідовного засвоєння мистецьких стилів та явищ художньої культури через практичне застосування технік та матеріалів різних видів візуального мистецтва, а можна відпрацьовувати свої навички у роботі з певною окремою технікою, ремеслом, художнім матеріалом що зацікавив та полюбився.

Зображенню рослинних мотивів знайдеться місце у програмі будь-якого курсу, що пов'язує навчальну діяльність учнів з образотворенням. Чи то гурток декоративно-ужиткового мистецтва, кераміки, валяння, промислового дизайну чи художньої вишивки, петриківського розпису, ювелірного мистецтва, витинанки або ін., у змісті їх програми є зображення рослинних мотивів. Художньо-творча діяльність по зображенню рослин проводиться у трьох аспектах: реалістичне малювання, декоративне, стилізоване чи трансформоване під певну техніку або матеріал. Методи роботи: з натури, по пам'яті, за уявою і за уявленням.

При вивченні рослинних мотивів у змісті різноманітних курсів позашкільної освіти та при практичному виконанні учнями художньо творчих завдань передбачається реалізація таких завдань:

- у пізнавальному ключі – ознайомлення зі світом рослин та мистецтвом їх зображення у різних видах візуальних мистецтв, усвідомлення їх ролі у житті та творчості людини, засвоєння знань з аранжування, флористики, орнаментики та іншої композиційної діяльності на основі рослинних мотивів, формування інтересу до народних традицій, пов'язаних з рослинами, з народними святами та обрядами;
- у практичному ключі – формування вмінь і навичок роботи з різноманітними художніми матеріалами та інструментами, з основ різних технік і технологій створення зображень рослин на площині і в об'ємі, формування умінь самостійного створення композицій з рослин як реалістичних так і декоративних або їх дизайну, з стилізації рослинних мотивів для певної художньої техніки та вміння застосовувати знання з композиції та колористики при виконанні завдань на практиці;
- у творчому ключі – забезпечення розвитку здібностей до продуктивної художньої творчості, художнього смаку, творчого мислення, умінь створювати виразний художній образ засобами того чи іншого виду візуального мистецтва;

- у соціальному ключі – розвиток позитивних якостей особистості: працелюбність, ретельність, охайність, наполегливість; сприяння вихованню поваги до праці людей.
- у виховному ключі – дбайливе ставлення до навколишнього середовища, до світу рослин і до всього живого на Землі.

Таким чином будуть вирішуватись головні завдання навчання образотворчого мистецтва:

1. Формування культури почуттів – любові, доброти, милосердя - через сприймання навколишнього та творів мистецтва.
2. Розвиток специфічних для художньо-творчого процесу універсальних якостей, що є основою для збільшення творчого потенціалу вихованця: асоціативно-образного та просторового мислення, уяви, фантазії, художнього смаку і творчих здібностей.
3. Формування уявлень про зміст види та жанри образотворчого мистецтва, засвоєння основних понять та відповідної термінології.
4. Усвідомлення ролі художнього образу в мистецтві і розвиток навиків його сприйняття, емоційно-естетичної оцінки і створення художніми засобами.
5. Розуміння учнями зв'язків мистецтва з іншими видами мистецтва, з природним середовищем життєдіяльності людини.

Методами опрацювання навчального матеріалу на заняттях гуртків є:

- словесні (інформаційна або художня розповідь, пояснення, інструктаж);
- наочні (метод ілюстрацій, демонстрація, педагогічний малюнок, майстер – клас);
- практичні (тренувальні вправи, індивідуальні та творчі завдання);
- репродуктивні (відтворювальні вправи); частково-пошукові (виконання за зразком, під керівництвом педагога);
- пояснювально-ілюстративні (організація сприймання, спостереження);
- самостійної роботи;

- стимулювання навчальної діяльності;
- формування пізнавального інтересу (пізнавальні ігри, створення ситуації успіху);
- контролю і самоконтролю [9].

Навчання зображенню рослин надає можливості розвинути прагнення вихованців вивчати та відтворювати природні форми квітів, вміння бачити в природі її естетично-виразні якості, стилізувати їх з метою створити цікавий художній образ в задуманій техніці. При вивченні зображення рослин у народних традиційних мистецтвах учні поринають у світ українських традицій і звичаїв, і це ті рушійні сили, які допоможуть дитині збагатити власний духовний світ, розвинути естетичні якості і досягти високого рівня внутрішньої культури особистості.

2.2 Система завдань для ефективного навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти.

Створення різноманітних орнаментальних декоративних композицій – одна з форм образного сприйняття світу. Адже художник ніколи не копіює природу, він створює її образ, в якому передає свої думки, переживання, відношення до побаченого.

Для дітей же художнє відтворення об'єктів навколишнього є засобом образного пізнання оточення, і рослинний світ посідає і цьому процесі одне з провідних місць. Рослинні мотиви, реальні, чи створені художниками, оточують дитину скрізь – вдома, на вулиці і за містом, в ілюстраціях книжок і в оздобленні одягу, текстилю, шпалер та меблів. Вони присутні на світлинах з родичами і друзями та поряд з улюбленими персонажами анімаційних й художніх фільмів, в картинах художників. Логічно, що рослинні мотиви переважають у художньо-творчій діяльності вихованців гуртків.

Так, в роботі гуртка з образотворчого мистецтва, в процесі почуттєвого та свідомого сприймання природних форм, милування ними, порівняння між

собою розвивається спостережливість, формується естетичний та емоційний досвід, прагнення берегти, примножувати та створювати щось красиве.

Аналізуючи твори мистецтва із зображенням рослин, вивчаючи види і жанри образотворчого мистецтва, творчість художників, учні вчаться художньому пізнанню світу та його образній оцінці, емоційно відгукуватись на прояви краси і гармонії, набувають уміння розуміти мову різних видів образотворчого мистецтва, усвідомлювати роль виражальних засобів, сприймати, аналізувати та оцінювати художній образ, створений митцем.

Перші вправи по навчанню малювання рослинних мотивів мають бути націлені на усвідомлене сприймання вихованцями форми мотиву, її образних характеристик. Діти мають навчитися бачити розмаїття форм рослинного світу, аналізувати та відтворювати їх основні параметри. Це відбувається в процесі порівняння різних характерних форм між собою, вивчення таких понять як: симетрія (дзеркальна, центральна, гвинтова), силует, пропорції, об'єм, простір та ін.

Так, наприклад, при малюванні дерев, спочатку дітям пропонується в характерних плямах-силуетах впізнати і назвати дерева різних порід, проаналізувати форму стовбура, гілок, крони, охарактеризувати відмінності між ними, підібрати до кожного з них образну характеристику, а потім відтворити в роботі. Таким чином, вихованці вчаться аналізу і синтезу, узагальненню до плями, підмічають і запам'ятовують характерні особливості форм, їх деталі та конструктивні особливості.

Викладачу необхідно допомогти учням підібрати слова для художнього опису кожного дерева, знайти уривки з літературних творів, що мають опоетизовані яскраві порівняння. Так, береза – струнка, білокора, тендітна, світла, її крона складається з світло-зелених спадаючих пасм, асоціюється з гарною, впевненою у собі дівчиною; дуб – широкий, кремезний, міцний, асоціюється з богатырською силою, могутністю, мужністю, величчю; верба – розлога, з пластично викривленим стовбуром та плакучим гіллям, що звисає довгими пасмами, з дрібним сріблясто-зеленим листям, схожим на крапельки

сліз, що стікають з гілочок, асоціюється з журбою... Саме емоції, та асоціативні образи, що виникають при спогляданні форми того чи іншого дерева допоможуть учням відчутти його «характер», і не просто правильно відтворити форму, а створити справжній художній образ, усвідомлено використовуючи засоби художньої виразності – штрих, мазок, лінію, тон, колір, плями, фактуру.

Малювання пейзажу дасть учням новий досвід малювання дерев: створення глибини простору на двовимірному аркуші, групування декількох об'єктів у купки, створення певного настрою, стану природи, передача часу доби або пори року. Працюючи по пам'яті та за уявою, вихованець буде шукати різні форми дерев, створювати з них складні ритми, щоб урізноманітнити композицію, і, таким чином, знову пригадувати та аналізувати їх особливості. Важливим аспектом такої роботи буде робота з кольором: пошук відповідних задуму відтінків, підбір певної колірної гами.

При малюванні квітів, учитель знайомить дітей з багатоманітністю їх форм і розмірів, кольорів і відтінків. Вихованці спочатку досліджують форму рослини, вчать бачити її геометричну основу, конструктивні особливості, нюанси і деталі, що відрізняють одну квітку від іншої, ознаки, що допомагають їх образній характеристиці. Починають малювати з простих форм, підбираючи для кожної з них найбільш вдалий художній матеріал, техніку та прийоми виконання.

Так, наприклад, тюльпани, лілеї, дзвоники, квіти яких схожі на келих, можна малювати гуашшю або аквареллю кількома пластичними мазками з натиском, коли пензлик спочатку ледь торкається поверхні паперу, а потім мазок розширюється і одночасно повертається. Квіти з центральною симетрією – ромашки, соняхи, жоржини, волошки... – малюються мазками з натиском від середини. А от голчаті айстри чудово виходять у техніці гратажа або восковою крейдою з наступним покриттям фону аквареллю. Для зображення кульбабки можна використати поролон або торець жорсткого пензлика.

Старшим вихованцям пропонується освоїти реалістичне малювання рослин, де необхідно звертати увагу на те, що у квітів майже відсутня ідеальна симетрія і пластика кожної пелюстки своя, що зображення квітів та листя необхідно передавати у ракурсному повороті та об'ємі. Це можна робити як графічними матеріалами з передачею світлотіньових співвідношень, так і при засвоєнні прийомів живопису.

Для втілення певної ідеї та створення бажаного сюжету, учням необхідно навчитися передавати рух, модифікувати форму рослини, наприклад, під дією вітру, або дощу, ритмічну динаміку коливання водоростей під водою.

На заняттях з малювання темами яких можуть бути: «Квітчасті луки», «Барвистий квітник», «Запашна галявина», «Весняний букет», «Екзотичні квіти» або ін., одночасно поєднується багато різноманітних рослин і учні мають навчитися створювати композицію з різних за розміром, формою, тоном і кольором рослин, узгоджувати їх за пропорціями, порівнювати їх за відтінками кольорів. Учні вчать цьому розглядаючи фото, репродукції, створюючи композиційні ескізи, порівнюючи між собою різні варіанти та аналізуючи їх, обираючи вподобані рослини для відтворення.

Стилізація рослинних мотивів – ще один аспект художньо-творчої діяльності дітей у гуртках різної направленості. Декоративна діяльність надзвичайно важлива складова художньої освіти, що знайомить вихованців з виражальними засобами різних видів мистецтв, розкриває світ прекрасного при знайомстві з художньою спадщиною національного народного мистецтва та традиційних мистецтв народів світу, розвиває спостережливість, творчу уяву і фантазію, образне мислення, збагачує власний художній досвід переробки реальних рослинних форм у декоративні.

Стилізація, окрім того, необхідна для виконання зображення у певній техніці: аплікацією, вишивкою, різьбленням, ліпленням, мозаїкою, валянням з вовни, розписом та ін. Вихованці мають зрозуміти, що кожен вид декоративного мистецтва має свої особливі засоби художньої виразності, які

треба використовувати при створенні стилізованих образів. Для витинанки та аплікації це силует, ажурність, умовність кольору... Для петриківського розпису – пластика, лінія, форма мазка, тонкі переходи кольорів... Для кераміки та різьблення по дереву – умовність та простота форми і кольору, об'ємність та пластичність...

При ознайомленні, наприклад, з техніками ручного розпису тканин, вихованці починають з простих орнаментальних лінійно-стрічкових композицій, що виконуються за допомогою штампів або трафарету. Це може бути виготовлення закладки, хусточки, або стрічки. Декоративна переробка форм (листя, квітів, грибів, ягід) для таких завдань відбувається на основі спрощення елементів до силуетної форми з подальшим її декоруванням простими елементами – лінією та крапками, композиція будується за допомогою простого ритму, де об'єкти різного розміру і форми чергуються між собою.

Більш складною може бути композиція та рослинний мотив при створенні сітчастої композиції для рушничка чи скатертини на осінню тематику. Тут діти обирають декілька мотивів рослинного світу: листя різних порід дерев, кетяги горобини, гілочки, травинки, фрукти. При стилізації рослин учень має врахувати, що рослини мають бути пізнавані. Тому робота буде відбуватися в такій послідовності:

- х Збір матеріалу, необхідного для виконання декоративного розпису (фотографії, або справжні листя дерев, тощо);
- х Вивчення форми об'єктів, які буде втілено в декоративній композиції (листя, квіти, фрукти тощо);
- х Виконання декількох варіантів стилізації елементів з акцентуванням або на спрощенні мотиву до його геометризації, або трансформації з підсиленням пластичних якостей мотиву, вибору цікавого декору;
- х Виконання ескізу декоративної композиції та збільшення його до натуральних розмірів твору;

х Виконання декоративного малюнка фарбами та декорування його контуром, штрихами, крапками чи візерунком.

Ще більш складною буде робота з стилізації рослинних мотивів при підготовці малюнка для декоративного панно, що виконується у техніці розпису або холодного батіку. Тут вихованці, перш ніж приступати до роботи над ескізом, ознайомлюються з творчими роботами народних та професійних художників, вітчизняних та зарубіжних, що працювали у заданій техніці. Особливу увагу необхідно звертати на принцип стилізації і декор мотивів у роботах майстрів, чи можна впізнати в їх декоративних квітах реальні рослини, які засоби виразності вони використали при створенні художнього образу.

Наступний етап роботи – це складання графічного візерунка, що імітує принцип стилізації рослин вподобаного художньо-декоративного твору, але з використанням власного мотиву, відмінного від авторського, а потім і вирішення його у кольорі. Така художня розминка дасть учням додатковий практичний досвід створення декоративних мотивів, збагатить їх творчість засобами виразності, допоможе в розвитку відчуття цілісності стилю, гармонії, інтересу до творчості різних авторів.

Обравши вид стилізації вихованці приступають до створення декоративної композиції. Під час її складання треба звернути увагу на підпорядкованість декоративних елементів. В декоративній композиції головні елементи виділяють розміром, кольором і центральним розміщенням. Другорядні елементи, які доповнюють і відтіняють їх роль та значення, повинні пластично з'єднуватись з ними в цілий організм. Роль другорядних елементів можуть відігравати травинки, невеличкі групки дрібних квітів і ягід, які допомагають пов'язати між собою основні елементи композиції, заповнити порожні місця формату [10].

Таким чином, поступово освоюючи особливості художніх матеріалів і технік, на практиці вивчаючи різноманітні художні прийоми і засоби втілення образу, вихованці долучаються до різноманіття рослинного світу та

до світового художнього досвіду його зображення. В них розвивається художньо-творча уява, оригінальне творче мислення, спостережливість, естетичний смак, формуються уміння та навички художньо-творчої інтерпретації рослинних мотивів в залежності від ідеї та художніх матеріалів, обраних для втілення задуму, інтерес та потреба в художній творчості.

ВИСНОВКИ

Батик – один з найцікавіших видів образотворення, до якого активно звертаються сучасні художники, яким цікавляться і широко використовують в своїй діяльності дизайнери одягу та інтер'єрів. Мистецтвом батику захоплюються і художники-аматори, для багатьох воно стало цікавим хоббі, а використання цієї техніки у художніх навчальних закладах розвиває творчість вихованців, залучає їх до прекрасного, до світової художньої культури.

При дослідженні обраної теми було вирішено такі завдання:

1. Розглянуто мистецтво батику та його техніки в історичному розрізі. Досліджено, коли виник батик, та як він використовувався в різних країнах, що саме зображували, так як ставилися до цього мистецтва.

У процесі виконання дипломної роботи було розкрито історичне походження батику, його різні техніки та види. Було з'ясовано, які мотиви зображувалися на тканині в різних країнах, та якою була в них улюблена колірна гама, що означав кожен колір в декорі тканин в загальній культурі кожної окремої країни.

Вивчення особливостей декорування тканин кожної країни, його мотивів та їх стилізації, колірної гами, технологічних нюансів виконання, за рахунок чого ми і розпізнаємо окрему країну чи навіть художника, привнесло до мистецтва батику багато нового, захохало в нього як народних майстрів, так і професійних художників, зробило його популярною технікою, яку активно використовують дизайнери одягу при створенні своїх колекцій, сприяло її розповсюдженню в професійних навчальних закладах, в художніх школах та гуртках.

2. Було здійснено аналіз процесу та основних прийомів розпису по тканині, визначено, які є різні ефекти нанесення фарб на тканину, та які цікаві прийоми використовуються для урізноманітнення ефектів.

Досліджуючи технологічні особливості різноманітних варіантів створення декору тканин, я дізналася, які на сьогоднішній день є види батіку та які є цікаві допоміжні ефекти для створення оригінальної авторської роботи.

3. Було виокремлено етапи процесу творчого пошуку при роботі над авторською композицією у техніці «холодний батик», від задуму і створення ескізу до виконання оригіналу своєї роботи. В процесі створення панно було використано досвід багатьох художників, що пропонують майстер-класи в інтернет-мережі, та виконання пробника – прототипу роботи на маненькому форматі, для виявлення складностей, які можуть виникнути з великим форматом панно та врахувала їх при виконанні самої дипломної роботи.

Багато цікавого і корисного для власної роботи я дізналася при аналізі робіт художників, що працюють у техніці батіку. Що саме? Наприклад те, що можна поєднувати між собою декілька технік та доповнювати різними ефектами для більш цікавого результату та унікальності своєї роботи.

Коли розпочалась робота над художнім і технологічним виготовленням авторської композиція було переглянуто багато майстер-класів художників про яких я розповідала у розділі 1.2.

Це дало можливість вивчити технологічні особливості виконання холодного батіку, дізнатися багато нюансів, важливих при виконанні такої роботи, оскільки під час карантину немає можливості практикуватися безпосередньо під наглядом викладачів, які б наочно показали нюанси і цікавинки цього процесу, вказали на помилки безпосередньо в процесі виконання роботи.

4. Було також досліджено роль і значення навчально-творчої діяльності учнів позашкільних навчальних закладів по художньому освоєнню рослинних мотивів для їх творчого розвитку.

При дослідженні мети та змісту навчання малювання рослинних мотивів у мистецьких гуртках різного профілю, відбулося знайомство з

різними методиками та завданнями різноманітного змісту та для вихованців різного віку та мистецьких інтересів.

5. Розроблено систему завдань для ефективного навчання зображенню рослинних мотивів учнів в системі неформальної освіти, визначено складність при виконанні робіт дітьми і спрощено задачу для них шляхом диференціації завдань за віком і за змістом. Серед завдань різної тематики та складності було відібрано саме ті, які знадобляться в розробці системи ефективних завдань навчання роботі з рослинними мотивами та слугуватимуть для навчання дітей в гуртках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Батик - википедия.
URL:<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA> (дата звернення:01.04.20).
2. Батик: техника и виды. URL: <https://irenabatik.ru/batik-obuchenie/batik-texniki/batik-texniki-i-vidy.html> (дата звернення 13.04.20).
3. Батик. URL : <https://batik.perito-burrito.com/> (дата звернення 06.04.20).
4. Белкіна Е. В., Гайдамака О. В., Калініченко О. В., Масол Л. М., Руденко І. В. Художня освіта. Київ : Ранок, 2006. 256 с.
5. Божко Л. І., Климова Л. В., Лейбіна О. О., Лимар Г. В., Полякова Г. А., Образотворче мистецтво 1 – 7 класи. Харків : Скорпион, 2001. 160с.
6. Голубєв В. В., Малиніна. І. О., Чєн. Н.В. Образотворче мистецтво 1 клас : методичні розробки уроків. Харків : Сокрпион, 2003. 128 с.
7. Коновець С. В. Образотворче мистецтво в початковій школі : методичний посібник. Київ. 2000. 80 с
8. Композиція в декоративному мистецтві. URL: <https://studfile.net/preview/5453999/page:5/> (дата звернення 12.04.20)
9. Любарська. Л.М., Протопопова. О.М., Резенченко. М.І. Образотворче мистецтво 5 – 7 класи. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2001. 160 с.
10. Мастер класс: Роспись ткани в технике батика. URL : <https://infourok.ru/prezentaciya-na-temu-rospis-po-tkani-batik-istoriya-i-vidi-3459425.html> (дата звернення 15.04.20).
11. Методика навчання мистецтва у початковій школі. URL: <https://www.slideshare.net/ssuser491ed5/ji-120110710> (дата звернення 03.04.20).
12. Методи вивчення Петряківського розпису у початковій школі. URL: https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0a65635a3bc69a4c53a88521306c37_0.html#text (дата звернення 11.04.20).

13. Методика виконання декоративно-оформлювальних робіт в початковій школі. URL: <https://vseosvita.ua/library/metodika-vikonanna-dekorativno-oformluvalnih-robit-v-pocatkovij-skoli-184515.html> (дата звернення 10.04.20).
14. Міщенко. В. П., Панченко. Н. В. Навчальна програма з позашкільної освіти «Образотворче мистецтво» : Київ. 2015. 24с.
15. Мосякова І. Ю. Концептуальні основи модернізації змісту позашкільної освіти : практико орієнтований посібник. Київ : Педагогічна думка, 2018. Ч.1. 121 с.
16. Навчальна програма «Мистецтво». 1–4 клас. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/8.-mistecztvo-1-4-klas.doc> (дата звернення 04.04.20).
17. Навчальна програма «Образотворче мистецтво». 1–4 клас. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/9-obrazotvorche-mistecztvo-1-4-klas.doc> (дата звернення 05.04.20).
18. Навчальні програми 5–9 класи. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/> (дата звернення 06.04.20).
19. Навчальна програма 5-9 класів. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/> (дата звернення 10.04.20).
20. Евразийский Союз Ученых, Художественная роспись ткани в индонезии. Искусство батика. Искусствоведение. URL: <https://euroasia-science.ru/iskusstvovedenie/%D1%85%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%8C-%D1%82%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B8-%D0%B2-%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%BE%D0%BD/> (дата звернення 02.04.20).

21. План-конспект заняття для 5 класу. URL: <https://naurok.com.ua/plan-konspekt-zanyattya-dlya-5-klasu-z-obrazotvorchogo-mistectva-po-temi-spriynyattya-mistectva-prikladna-diyalnist-mistectvo-batiku-154845.html> (дата звернення 10.04.20).
22. Прийоми виконання Петриківського розпису. URL: https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0a65635a3bc69a4c53a88521306c37_0.html#text (дата звернення 11.04.20).
23. Проект концепція позашкільної освіти 8 ст. URL: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/pkpo.pdf> (дата звернення 07.04.20).
24. Рутковская А. Рисование в начальной школе. Москва : ОЛМА-ПРЕСС, 2001. 192 с.
25. Сойникова Н. Н. Основные виды батика и технология их изготовления : методическое пособие для уроков по декоративной композиции в детских школах искусств и художественных школах. Курск. 2011. 14 с.
26. Сойникова Н. Н. Основы рисунка : Издательский центр «Академия», 2007. 60с.
27. Сойникова Н. Н. Основы живописи : Издательский центр «Академия», 2007. 60с.
28. Сойникова Н. Н. Основы композиции : Издательский центр «Академия», 2007. 60с.
29. Сойникова Н. Н. Краткий словарь художественных терминов: Издательский центр «Академия», 2007. 60с.
30. Японское кимоно. URL: <https://batik-shop.ru/yaponskoe-kimono-i-iskusstvo-batika/> (дата звернення 14.04.20).

ДОДАТКИ

Додаток А



Рис. А. 1.1 Т. Подгородна
«З життя кульбабок – Маленькі сонечка»



Додаток Б.
Рис. А.1.2.
В. Шепілова «Подих вечора»



Рис. Б.1.1. В.Паршикова
«Персики»



Рис. Б.1.2 В. Паршикова
«Півонії»



Рис. Б.1.3.В.Паршикова
«Ромашки»



Рис. Б.1.4 . В .Паршикова
«Півонії та метелики»



Рис. Б. 1.5. В. Паршикова
«Іриси»



Рис. Б. 1.6. В. Паршикова
«Гілка рожевих півоній»

Додаток В



Рис. В. 1.7. Л. Майданець

«Мелодія»

Додаток Г



Рис. Г.1.8.Л. Лукаш

«Весна»



Рис. Г.1.9. Л. Лукаш

«Начало»

Додаток Д



Рис. Д.1.10. І. Штукмейстер «Іриси»

Додаток Е



Рис. Е.1.11. Н. Осадченко «Лаванда»

Додаток Ж

План заняття для вихованців віком 5-8 років

Тема. СТРІЧКОВИЙ ОРНАМЕНТ З РОСЛИННИХ МОТИВІВ.
АПЛІКАЦІЯ.

Мета заняття:

- Х поглибити знання з ритмічної організації площини в орнаментальній композиції;
- Х формувати в дітях практичні навички у створенні аплікативної орнаментальної композиції у смужці з рослинних мотивів для оздоблення рушника;
- Х розвивати уміння спрощувати рослинні мотиви, для накладної аплікації, фантазію;
- Х виховувати в дітей охайність, любов до природи.

Очікувані результати: діти повинні знати про ритмічну побудову орнаментальної композиції; вміти створювати елементи для накладної аплікації, стилізувати рослинні мотиви.

Обладнання: мультимедійний супровід, світлини квітів, ілюстрації оздоблених рослинним орнаментом рушників, зразки дитячих робіт, кольоровий папір, картон, ножиці, клей, лінійка, олівці або фломастери.

Тип заняття: комбінований.

Хід заняття:

- 1. Організація уваги групи.**
- 2. Повідомлення теми і мети заняття.**
- 3. Мотивація навчальної діяльності.**

Як гарно, коли рушничок оздоблено орнаментом! Давайте створимо орнамент з квітів, листя і стеблинок у стрічечці для рушника.

- 4. Актуалізація опорних знань.**

Діти, що ви знаєте про орнаменти, та де ви можете їх споглядати. Що таке стрічковий орнамент? Що таке ритм? Що таке стилізація?

- 5. Сприймання і усвідомлення матеріалу.**

1) Розповісти дітям про оздоблення орнаментом рушників. Про квіти, що найчастіше використовувались в їх оздобленні та їх символічне значення. Пояснити про стилізацію мотиву з метою його спрощення для аплікації. Відповісти на їхні запитання.

2) Перегляд демонстраційного матеріалу.

3) Поетапна демонстрація виконання композиції вчителем.

4) Інструктаж. Повторення правил техніки безпеки та гігієни при роботі з ніжницями та клеєм.

Фізкультхвилинка

6. Послідовність виконання роботи. Практична діяльність дітей

х Обери квіти, якими ти прикрасиш рушничок.

х Намалюй ескіз орнаменту у широкій смужці, послідовно чергуючи більші і менші квіточки. Додай до них листочки. Продумай колір елементів, позначивши його кольоровими олівцями.

х З визначеного за кольором паперу виріж більші і менші квадратики. Продумай форму квітів (кругленькі, схожі на ромашку, видовжені, схожі на дзвоники) та листя.

х Зігни папірці. Великі – у шість шарів, менші – навпіл. Наміть на них частину квітки та половинку листочка.

х Виріж. На кольоровій основі-смужці проведи тоненьку осьову лінію.

х Розклади по осьовій елементи орнаменту відповідно ескізу. Наклей на кольоровий папір.

х Прикрась дрібними елементами за допомогою фломастера: ягідками, стеблами, дрібними листочками.

7. Узагальнення та підсумок заняття.

1) Як прикрашають рушники? Як будується орнамент у смужці? Навіщо потрібно стилізувати рослини для аплікації?

2) Перегляд і аналіз робіт. Основну увагу вчитель має зосередити на вмінні дітей стилізувати рослинні мотиви та створювати з них ритмічну орнаментальну композицію, а також на акуратність її виготовлення.

Заняття для вихованців 14-16 років.

Тема. «БАТИК – РОЗПИС ПО ШОВКУ». СТВОРЕННЯ КОМПОЗИЦІЇ В ТЕХНІЦІ ХОЛОДНОГО БАТИКА «РОСЛИННИЙ СВІТ».

Мета: Ознайомити учнів із стародавньою технікою розпису холодного батику і показати сучасні прийоми розпису по шовку.

Навчальна: навчити технічним прийомам розпису в сольовій і акварельній техніках.

Розвиваюча: розвинути в учнів прикладні уміння і навички в техніках розпису по шовку і свідомо використовувати засоби художньої виразності у створенні художнього образу.

Виховна: виховувати спостережливість, інтерес до образотворчого мистецтва; виховувати повагу до традицій декоративно-прикладної творчості.

Обладнання : тканина (шовк), п'яльця, кнопки, ескіз, фарби по батику, резерваж, сіль, кисті білячі №3, №6, вода, палітра, ганчірочки.

Хід заняття:

- I. Організаційний момент. Підготовка до заняття.
- II. Повідомлення теми заняття. Бесіда про історію розвитку батику.
- III. Повідомлення відомостей про матеріали та інструменти для техніки «Батик».
- IV. Вступний інструктаж з виконання практичної роботи.
- V. Знайомство з холодним батику (сольова техніка) і необхідними матеріалами.
- VI. Знайомство з холодним батику (акварельна техніка) і необхідними матеріалами.

VII. Бесіда про символіку кольору і емоційному впливі кольору. Роль кольору в загальному задумі художнього твору. Колір в декоративної композиції. Гармонійне сполучення кольорів.

VIII. Гра з кольором. Яку композицію з квітів ви хочете створити? Якою вона буде за кольором? Як обрана вами колірна гама впливати на глядача?

Характеристика кольорів					
Хвилюючий	Теплий	Веселий	Серйозний	Спокійний	Сумний
Зігриваючий	Бадьорить	Полум'яний	Приємний	Тужливий	Казковий
Оживляючий	Радісний	Радісний	Мирний	Пасивний	
Активний	Привабливий	Добрий			
Червоний	Жовтий	Помаранчевий	Зелений	Синій	Фіолетовий

IX. Практична частина. Послідовність виконання роботи. Самостійна робота учнів. Створення спільного композиційного ладу, з урахуванням символіки кольору, колористичне рішення.

X. Висновки по темі холодний батик (сольова і акварельний техніка).

XI. Підведення підсумків.

XII. Прибирання робочого місця.

Додадок 3

1. Ескіз пошуку



2. Ескіз в кольорі



3. Початок заливки кольору



4. Переходимо до нижньої частини



5. Продовжуємо роботу



6. Робимо колірно-тональне співвідношення в роботі



7. Прокриваємо фон



8. Повторіємо колірно – тональне співвідношення в роботі.



9. Завершуємо контуром.



10. Завершена робота в рамі.

